

Ministarstvo
prosvjete, nauke
i inovacija

PRIVREDNA
KOMORA
CRNE GORE

DEKLARACIJA IZ HERNINGA

**O ATRAKTIVNOM I INKLUZIVNOM STRUČNOM OBRAZOVANJU I OBUCI ZA
POVEĆANU KONKURENTNOST I KVALITETNA RADNA MJESTA 2026-2030**

EDK
2025

DEKLARACIJA IZ HERNINGA O ATRAKTIVNOM I INKLUZIVNOM STRUČNOM OBRAZOVANJU I OBUCI ZA POVEĆANU KONKURENTNOST I KVALITETNA RADNA MJESTA 2026–2030

Deklaracija ministara nadležnih za stručno obrazovanje i obuku iz država članica EU, zemalja kandidata za članstvo u EU i zemalja EEP-a, evropskih socijalnih partnera i Evropske komisije, koji su se sastali 12. septembra 2025. godine u Herningu, Danska.

Mi, ministri nadležni za stručno obrazovanje i obuku:

- **ponovo potvrđujemo našu posvećenost nastavku sprovođenja** Preporuke Savjeta iz 2020. godine o stručnom obrazovanju i obuci za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost, kao i Deklaracije iz Oznabruka o stručnom obrazovanju i obuci kao pokretaču oporavka i pravednih tranzicija ka digitalnoj, zelenoj i održivoj ekonomiji, uključujući sprovođenje nacionalnih planova implementacije, i u skladu sa prvim načelom Evropskog stuba socijalnih prava;
- **sagledavamo razvoj politika** koje su se pojavile od 2020. godine, kao što su Preporuka Savjeta iz 2023. godine o ključnim faktorima koji omogućavaju uspješno digitalno obrazovanje i obuku, Preporuka Savjeta iz 2023. godine o unapređenju pružanja digitalnih vještina i kompetencija u obrazovanju i obuci, Preporuka Savjeta iz 2024. godine „Evropa u pokretu“ – mogućnosti mobilnosti u učenju za sve, Rezolucija Savjeta iz 2021. godine o strateškom okviru za evropsku saradnju u oblasti obrazovanja i obuke ka Evropskom obrazovnom prostoru i dalje (2021–2030), Akcioni plan iz 2024. godine o nedostatku radne snage i vještina u EU, kao i nasljeđe Evropske godine vještina;
- uzimamo u obzir ciljeve **Unije vještina** i njene inicijative;
- uzimamo u obzir da je **potreban novi podsticaj** za dalje usklađivanje politika i reformi u oblasti stručnog obrazovanja i obuke sa razvojem društva i tržišta rada, uključujući odgovore na nedostatak vještina, kao i iskorišćavanje prilika u periodima demografskih promjena i tehnološkog razvoja, poput vještačke inteligencije, bez prejudiciranja formalnog izvještavanja Komisije Savjetu o sprovođenju Preporuke o stručnom obrazovanju i obuci ili bilo kakvih budućih aktivnosti koje proizilaze iz tog izvještavanja;
- **naglašavamo da su socijalni dijalog i snažno partnerstvo sa socijalnim partnerima od ključnog značaja, te pozdravljamo namjeru socijalnih partnera i svih drugih relevantnih aktera da podrže sprovođenje ciljeva i aktivnosti utvrđenih ovom Deklaracijom**, uz podsjećanje da su preduzeća kao mjesta učenja od suštinskog značaja za moderno, inkluzivno i kvalitetno stručno obrazovanje i obuku;
- **podržavamo prekograničnu evropsku i međunarodnu dimenziju stručnog obrazovanja i obuke**, sa fokusom na mobilnost, projekte saradnje, korišćenje zajedničkih EU alata za transparentnost, uporedivost i priznavanje kvalifikacija;
- posebno **izražavamo dobrodošlicu novim zemljama kandidatima**, koji se pridružuju Kopenhaškom procesu prihvatanjem ove Deklaracije i pozivamo ih da **razmotre usklađivanje svojih aktivnosti sa principima reforme definisanim u pravnoj tekovini EU**;
- **cijenimo podršku koju su pokazale udruženja pružalaca stručnog obrazovanja i obuke na evropskom nivou, kao i organizacije učenika**, kroz podršku sprovođenju ove Deklaracije.

CILJEVI

Izvršno, atraktivno i inkluzivno stručno obrazovanje i obuka predstavljaju važan pokretač otpornog i inkluzivnog društva, kao i povećane konkurentnosti na nacionalnom i nivou EU. Kako bi se odgovorilo na hitne izazove u oblasti stručnog obrazovanja i obuke i ostvario njegov puni potencijal, ključno je nastaviti sprovođenje Preporuke o stručnom obrazovanju i obuci i Deklaracije iz Oznabruka. Sprovođenje zahtijeva kontinuirane i pojačane napore na evropskom i nacionalnom nivou. Iako ciljevi Deklaracije iz Oznabruka ostaju važeći i nakon 2025. godine, ovom Deklaracijom obnavljamo naše koordinisane napore da obuhvatimo i dugotrajne i nove izazove, te iskoristimo pružene prilike. Svi ciljevi će se realizovati u skladu sa strategijama na nivou EU, uz puno poštovanje principa subsidijarnosti i u skladu sa nacionalnim okolnostima u oblasti stručnog obrazovanja i obuke.

AKCIJE ZA PERIOD 2026–2030

NACIONALNI NIVO

1. **Povećati atraktivnost stručnog obrazovanja i obuke i osigurati ravnopravan status** u odnosu na opšte i akademsko obrazovanje kroz dalja unapređenja kvaliteta stručnih programa na svim nivoima, uključujući učenje kroz rad i programe šegrtovanja, u skladu sa Evropskim okvirom za kvalitetne i efikasne programe šegrtovanja. Aktivnosti treba da obuhvate promociju koristi stručnog obrazovanja široj javnosti, kako u pripremi pojedinaca za život i tržište rada, tako i u isticanju njegove ključne uloge u ostvarivanju pozitivnih ishoda na tržištu rada i kvalitetnih radnih mjesta. Ove mjere treba da budu integrisane u politike za suzbijanje ranog napuštanja stručnog obrazovanja, gdje je to relevantno.
2. **Podsticati inicijative za privlačenje većeg broja učenika – a kada je riječ o šegrtovanju i učenju kroz rad, i većeg broja preduzeća – ka stručnim programima** u oblastima koje su ključne za zelenu i digitalnu tranziciju i konkurentnost EU, kao što su STEM i druge profesije sa nedostatkom kadra, uključujući putem Evropske alijanse za šegrtovanje i kroz jačanje pristupa kvalitetnom, inkluzivnom i efikasnom profesionalnom usmjeravanju.
3. **Osigurati da stručno obrazovanje i obuka budu usklađeni sa promjenljivim potrebama tržišta rada, kroz jačanje uključenosti i aktivne uloge socijalnih partnera, podršku partnerstvima** sa drugim relevantnim akterima na tržištu rada, kao i kroz efikasno korišćenje podataka o vještinama i sistema za praćenje diplomiranih učenika.
4. Naglašavati ulogu početnog opšteg obrazovanja u razvoju osnovnih i transverzalnih vještina, **obezbijediti odgovarajući nivo tih vještina u početnom stručnom obrazovanju i obuci**, uključujući obrazovanje o građanstvu, preduzetništvu i održivosti, radi cjeloživotne prilagodljivosti promjenama na tržištu rada i ličnog razvoja.
5. **Podsticati inkluzivnost za sve, uz rješavanje rodni nejednakosti i stereotipa u stručnom obrazovanju i obuci**, promovisući jednak pristup profesijama za sve pojedince.
6. **Povećati učešće svih odraslih osoba, posebno onih sa niskim nivoom vještina, u mjerama za unapređenje i sticanje novih vještina**, sa ciljem doprinosa ostvarenju cilja od 60% do 2030. godine, uključujući kroz kontinuirano stručno obrazovanje i obuku, šegrtovanju i ponudu višeg stručnog obrazovanja i obuke. Takođe, obezbijediti koordinisane mjere podrške za uklanjanje prepreka za učešće, kako bi se ostvarilo pravo pojedinaca na kvalitetno i inkluzivno obrazovanje, obuku i cjeloživotno učenje, u skladu sa prvim načelom Evropskog stuba socijalnih prava.
7. **Rješavati nedostatak nastavnika i trenera** u stručnom obrazovanju i obuci kroz povećanje atraktivnosti profesije, obezbjeđivanjem njihove profesionalne autonomije, te nastavkom ulaganja u početne pedagoške kvalifikacije i profesionalni razvoj, kao i u podržavajuće radne uslove i okruženje, uključujući rukovodstvo škola.
8. **Težiti obezbjeđivanju fizičkog i mentalnog blagostanja** učenika svih uzrasta, nastavnika i trenera u stručnom obrazovanju i obuci, u skladu sa važećim propisima o bezbjednosti i zdravlju, uključujući one koji se odnose na obuku.
9. **Povećati izvrsnost u stručnom obrazovanju i obuci, uključujući kroz širenje modela Centara izvrsnosti u stručnom obrazovanju**, kao pokretača inovacija i sprovođenja reformi u oblasti VET, te olakšati njihovo umrežavanje.

10. **Dalje razvijati programe višeg stručnog obrazovanja i obuke (EKO nivoa 5–8)** kako bi se odgovorilo na potražnju za naprednim stručnim vještinama na tržištu rada i kako bi se takve kvalifikacije priznale na istom nivou kao i akademske, koristeći nacionalne kvalifikacione okvire kao referentnu tačku.
11. **Promovisati i olakšati inkluzivnu mobilnost učenika, nastavnika i trenera**, sa ciljem ostvarivanja cilja mobilnosti u stručnom obrazovanju i obuci od 12% do 2030. godine, uz konkretne obaveze u sprovođenju Preporuke Savjeta „Evropa u pokretu“ i njenog Aneksa o mobilnosti šegrta.
12. **Maksimizirati potencijal, pouzdanost i odgovornu upotrebu vještačke inteligencije** (u skladu sa Aktom o vještačkoj inteligenciji), kao i drugih tehnoloških dostignuća — poput velikih jezičkih modela, virtuelne i proširene stvarnosti — kroz osposobljavanje učenika, nastavnika i trenera u stručnom obrazovanju i obuci za razumijevanje koristi i rizika, te za efikasno korišćenje alata zasnovanih na vještačkoj inteligenciji i imerzivnih tehnologija.
13. **Obezbijediti dovoljne i održive investicije u početno i kontinuirano stručno obrazovanje i obuku**, zasnovane na pouzdanom praćenju i evaluaciji na nivou EU i nacionalnom nivou, uz podršku i bolju koordinaciju relevantnih finansijskih mehanizama EU, kao i nacionalnih, regionalnih ili sektorskih fondova za obuku zaposlenih.

NA EVROPSKOM NIVOU

14. **Nastaviti saradnju sa državama i socijalnim partnerima i dodatno ih podržavati u sprovođenju ove Deklaracije, promovišući inicijative za saradnju, razmjenu i zajedničko kreiranje znanja među učenicima, nastavnicima, institucijama i pružaocima stručnog obrazovanja i obuke**, u oblastima kao što su metode učenja, ažuriranje nastavnih planova i programa, smjernice, učenje kroz rad, praćenje diplomiranih učenika, više stručno obrazovanje, obezbjeđenje kvaliteta i priznavanje ponude obrazovnih programa i programa obuke, koristeći evropske programe poput Erasmus+.
15. **Iskoristiti reforme koje su države preduzele i osmisliti ambicioznu, novu strategiju stručnog obrazovanja i obuke** i povezane inicijative koje su definisane u okviru Unije vještina.
16. **Sarađivati sa evropskim i međunarodnim organizacijama i mrežama** — posebno sa OECD-om, Međunarodnom organizacijom rada (ILO), UNESCO-om, Savjetom Evrope, Bologna Follow-up grupom, Svjetskom bankom, EuroSkills i WorldSkills, kao i drugim regionalnim i globalnim mrežama za stručno i više stručno obrazovanje — sa fokusom na promociju najboljih praksi, razmjenu znanja i iskustava.
17. **Pozvati Cedefop i Evropsku fondaciju za obuku (ETF) da nastave sa pružanjem podrške Evropskoj komisiji i državama** kroz praćenje i analizu sprovođenja dogovorenih mjera, te redovnim izvještavanjem Savjetodavnog odbora za stručno obrazovanje i obuku, kao i Generalnih direktora za stručno obrazovanje i obuku.

DEKLARACIJA IZ HERNINGA O ATRAKTIVNOM I INKLUZIVNOM STRUČNOM OBRAZOVANJU I OBUCI ZA POVEĆANU KONKURENTNOST I KVALITETNA RADNA MJESTA 2026–2030

Usaglašena od strane ministara nadležnih za stručno obrazovanje i obuku zemalja koje učestvuju u Kopenhaškom procesu:

- država članica EU (Austrija, Belgija, Bugarska, Hrvatska, Kipar, Češka Republika, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Njemačka, Grčka, Mađarska, Irska, Italija, Letonija, Litvanija, Luksemburg, Malta, Nizozemska, Poljska, Portugal, Rumunija, Slovenija, Slovačka, Španija, Švedska);
- zemalja kandidata za članstvo u EU (Albanija, Bosna i Hercegovina, Moldavija, Crna Gora, Sjeverna Makedonija, Srbija, Turska i Ukrajina);
- zemalja EEP (Island, Lihtenštajn, Norveška).

Usaglašena od strane evropskih socijalnih partnera (ETUC, BusinessEurope, SMEunited, SGI EUROPE).

Usaglašena od strane Evropske komisije, i

Podržano od strane evropskih udruženja pružalaca stručnog obrazovanja i obuke (EVTA, EFVET, EURASHE, EUCEN, EUproVET, EVBB), Asocijacije evropskih privrednih komora i Evropske mreže šegrta/Organizazione kancelarije evropskih školskih sindikata učenika putem zajedničkih deklaracija u znak podrške ovoj Deklaraciji.